

A tanárképzésben
megszerezhető kompetenciák
a 8/2013 (I.30.) EMMI
rendelet 2. melléklete alapján

Kaposi József

A szempontok felsorolása a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet(a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről) 2. számú mellékletéből való (A tanári felkészítés követelményei).

SZEMPONTOK
1. a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése
2. a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése
3. a szakmódszertani és a szaktárgyi tudás
4. a pedagógiai folyamat tervezése
5. a tanulás támogatása, szervezése és irányítása
6. a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése
7. a kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás
8. az autonómia és a felelősségvállalás

A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése

☞ Ismeret

- ☞ Alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudás a személyiséggel és annak fejlődésével kapcsolatos nézetekről
- ☞ Ismeri a tanulók megismerésének módszereit.
- ☞ Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit

☞ Képesség

- ☞ Képes mindennapi pedagógiai szituációkat elemezni
- ☞ Képes olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek az egyéni igények figyelembe vételével segítik elő a tanulók fejlődését
- ☞ Képes a szaktárgy tanulás kapcsán felmerülő egyéni nehézségek kezelésére

☞ Attitűd

- ☞ Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- ☞ Tiszteli tanulók személyiségét és az értéket keresi bennük

A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése

☞ Ismeret

- ☞ Alapvető pszichológiai és szociológiai tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról
- ☞ Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket

☞ Képesség

- ☞ Képes olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a csoport közösséggé fejlődését és egészséges működését
- ☞ Képes a konfliktusok hatékony kezelésére.
- ☞ Segíti a csoporttagok szűkebb/ tágabb közösség iránti elkötelezettségének kialakulását, a helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadását

☞ Attitűd

- ☞ Elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt
- ☞ Előítéletektől mentesen, mások értékeire nyitottan, inkluzív szemléletet érvényesítve végzi tanári munkáját
- ☞ Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt

A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás

Ismeret

- ☞ Ismeri az általa tanított terület ismeretelméleti, terminológiai alapjait és kapcsolatát más területekkel.
- ☞ Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit.
- ☞ Ismeri a szaktárgy tantervét, tanulási sajátosságait, belső logikáját.

Képesség

- ☞ Képes szakmai témában szakszerűen kifejezni magát.
- ☞ Képes a szaktárgyi integráció megteremtésére.
- ☞ Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.
- ☞ Szaktárgyi felkészültségével kapcsolatban önreflexióra és önkorrekcióra képes.

Attitűd

- ☞ Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- ☞ Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

A pedagógiai folyamat tervezése

Ismeret

- ☞ Tantervelméleti ismeretekkel rendelkezik.
- ☞ Ismeri a szaktárgy tanításának jogszabályi háttérét, és képes a NAT nevelési céljainak érvényesítésére.
- ☞ Ismeri a tananyag-kiválasztás és a rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai és szakmódszertani szempontjait.

Képesség

- ☞ Képes a rendszerszemléletű pedagógiai tervezésre.
- ☞ Képes saját munkáját a pedagógiai környezet- és a tanulók sajátosságai, valamint a tanulók fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzések figyelembevételével.
- ☞ A tanulási-tanítási folyamatban felhasználásra kerülő taneszközöket és forrásokat képes kritikusan kezelni.

Attitűd

- ☞ Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást.

A tanulás támogatása, szervezése és irányítása

Ismeret

- ✧ Ismeri a általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanuló módszerek szaktárgyi alkalmazásának lehetőségeit.
- ✧ Ismeri a szaktárgy kapcsán kialakítandó kompetenciák fejlesztésének módszereit, lehetőségeit
- ✧ Ismeri a különféle tanulási környezetek eredményességre gyakorolt hatásait

Képesség

- ✧ Képes a céloknak megfelelő , átgondolt stratégiához illeszkedő módszereket és szervezési formákat választani, és megvalósítani
- ✧ Képes tanulást támogató tanulási környezet kialakítására
- ✧ A hagyományos és IKT-s taneszközök szakszerű alkalmazására egyaránt képes

Attitűd

- ✧ Fontosnak tartja az önszályozó tanulás támogatását, a hozzá tartozó képességek fejlesztését
- ✧ Törekszik az LLL-el kapcsolatos pozitív attitűd kialakítására, és a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolására

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése

Ismeret

- ☞ Szakszerű tudása van az értékelés funkcióiról, folyamatáról, formáiról és módszereiről
- ☞ Ismeri a fejlesztendő szaktárgyi kompetenciák mérésére és értékelésére alkalmas módszereket, eszközöket

Képesség

- ☞ Képes az értékelés különböző céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák, módszerek meghatározására és eredményinek felhasználására
- ☞ Képes figyelembe venni az értékelés hatásait a pedagógiai folyamat szabályozására
- ☞ Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények értelmezésére.

Attitűd

- ☞ Elkötelezett a tanulást támogató, fejlesztő értékelés mellett

Kommunikáció, szakmai együttműködés pályaidentitás

Ismeret

- ☞ Ismeri az osztálytermi kommunikációs sajátosságait, és tájékozott a szülőkkel, a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel és a szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól
- ☞ Ismeri a pedagógus szakma jogi és etikai szabályait, normáit.
- ☞ Tájékozott a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről.

Képesség

- ☞ Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra a pedagógiai folyamatok szereplőivel
- ☞ Képes felismeri saját kommunikációs nehézségeit és fejleszteni magát.
- ☞ Képes meghatározni saját szakmai szerepvállalását és reflektíven gondolkodni pedagógiai tapasztalatairól és nézeteiről.

Attitűd

- ☞ Nyitott szakmai segítség elfogadására
- ☞ Kész együttműködni a kollégáival és szerepet vállalni a szaktárggyal kapcsolatos innovációs tevékenységben
- ☞ Elkötelezett a reflektívítás és a folyamatos fejlődés irányába.

Autonómia és felelősségvállalás

- ☞ Képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- ☞ Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban.
- ☞ A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára

általános iskolai és középiskolai tanár

Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség I.

a megszerzhető tudás, képesség

- történelmi ismeretszerzés és feldolgozás sajátosságainak ismerete, a történelmi tárgyú ismeretterjesztés, a tudományos publikáció és a tudománytalan közlések megkülönböztetésére;
- önálló ismeretszerzés, a szakirodalom kritikus értelmezése, a kutatási eredmények felhasználása;
- történelmi források kritikus elemzésére, értelmezésére, a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodás, történelmi fogalmak szakszerű használata,
- történelmi folyamatok, események, személyek, jelenségek értékelése
- történelmi gondolkodás, a saját történelmi narratíva kialakítása és a reflexív, tudatos formálása;
- lényeges és lényegtelen jelenségek megkülönböztetése, az oksági viszonyok, az okok és következmények rendszerében való eligazodás,
- a média által közvetített aktuális politikai és gazdasági információk feldolgozása

Az elsajátítandó szakmai tudás, képeség II.

a képzés során kialakítandó attitűdök:

- magyar és európai identitás, a magyar és az európai kultúra értékeinek elismerése;
- a nemzetiségi, kulturális és vallási különbségek tiszteletben tartása, a sajáttól eltérő nemzetiségek, egyéb kisebbségi csoportok, kultúrák és vallások értékeinek elismerése;
- a demokrácia értékeinek elfogadása, az aktív állampolgárság jelentőségének felismerése, elfogadása, a személyiségi és az emberi jogok tisztelete;
- elkötelezettség a fejlődés fenntartható formái mellett.

Szakterületi ismeretek

szakmai alapozó ismeretek:

A történelmi megismerés sajátosságai, történelem tárgya, forrásai, rokon-, és segédtudományai, a kutatás módszerei, hagyományos és informatikai segédeszközei historiográfia, történeti földrajz, politikai földrajz, a történelemtanítás története.

a szakmai törzsanyag ismeretkörei:

Történetírói iskolák történelemszemlélete, jellemző forráskezelési módszerei.

Az egyes korszakok és történelmi részdiszciplínák jellemző forrástípusai, ezek kritikai kezelésének, értelmezésének, elemzésének módszerei,

Történelmi szakkifejezések, fogalmak, illetve ezek térbeli és időbeli változásai.

Áttekintő, de tudományosan alapozott ismeretek a magyar, illetve az egyetemes történelem egyes korszakairól, illetve ezek egyes tematikus részterületeiről

A Kárpát-medence népeinek története, a multietnikus, multikulturális közösség alakulása a térségben az őskortól napjainkig.

A társadalmi együttélés formái a múltban és a jelenben, a családtól a nemzeti, és a nemzetek feletti közösségekig.

Állampolgári, pénzügyi és gazdasági alapismeretek.

Az önálló képzési szakasz ismeretkörei (általános iskola)

- Az egyes történelmi korszakok politika-, gazdaság-, társadalom- és kultúrtörténete ismeretének elmélyítése a törzsképzésben tanultakra alapozva.
- A Nemzeti alaptanterven alapuló kerettantervek szerinti történelem és állampolgári ismeretek tantárgyak szerkezetének, tartalmának, a tantárgyak oktatási és fejlesztési céljainak ismerete és alkalmazási lehetőségek a megfelelő korosztályban.
- Az egyes témákhoz felhasználható taneszközök megismerése, az egyes témák didaktizálási lehetőségeinek feltárása, a szakképzési és a szakmódszertani ismeretek integrálása.

Az önálló képzési szakasz ismeretkörei (középiskola)

- Az egyes történelmi korszakok politika-, gazdaság-, társadalom- és kultúrtörténete) ismeretének elmélyítése a törzsképzésben tanultakra alapozva.
- Az elméleti ismeretek bővítése (történetfilozófia és historiográfia).
- A megújuló történelemtanítás kiemelt területeinek és az érettségi követelményekben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő ismeretek.
- A latin műveltség alapjai, valamint a latinigényes területek esetében a latin nyelv.
- A nagy történelmi korszakok tanításának speciális igényei és lehetőségei a középiskolában, illetve az annak megfelelő korosztályokban a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek, valamint a közép- és emelt szintű érettségi vizsga követelményeihez igazítva.
- A szakképzés és a szakmódszertani ismeretek integrálása a történelmi események problémaközpontú tanítása érdekében az érettségi követelményekben elvárt szempontok alapján.
- A tudományos kutatás módszerei, eljárásai, segédeszközei, a számítástechnika és informatika használata a történettudományban, a történelem segéd- és rokon tudományaihoz kapcsolódó gyakorlati ismeretek, forráselemzés, forráskritika.

Szaktanulmányozási ismeretek I.

(általános iskola)

- A történelem tanításának elmélete és módszertana: a történelmi megismerés sajátosságai, a történettudomány ismeretelméleti alapjai, logikája, terminológiája és kapcsolata a történelemtanítással és az ember és társadalom műveltségterület tanításával;
- A történelem tantárgy integrációja más tantárgyakkal, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, egymásra hatások ismerete.
- A történelem tantárgy, valamint az ember és társadalom műveltségterület tanításának céljai, feladatai, a társadalomban betöltött szerepe a múltban és a jelenben.
- A fejlesztési feladatainak jogszabályi háttere (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek);
- Az általános iskolákban és a szakiskolákban kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének és mérésének módszerei, különös tekintettel a társadalomtudományi és a történelmi alapfogalmak biztos használatának kialakítására, a térbeli és időbeli tájékozódás megalapozására.

Szaktananyag-kiválasztás és rendszerezés

(általános iskola)

- A tananyag-kiválasztás és rendszerezés történettudományi, pedagógiai-pszichológiai és szaktananyag-kiválasztási szempontjai, logikája.
- A történelemtanítás tervezése, valamint tanításának nyomtatott és digitális eszközei.
- A múlt és a jelenre vonatkozó tudás összekapcsolása a társadalmi, az állampolgári és a gazdasági ismeretek területén.
- A történelem tantárgy, valamint az ember és társadalom műveltségterület tanításának-tanulásának tanórán és iskolán kívüli lehetőségei, illetve színterei (szakköri foglalkozások, tanulmányi versenyek és kirándulás, múzeumpedagógia, örökségedagógia).

Szaktanulmányozási ismeretek I.

(középiskola)

- A történelem tanításának elmélete és módszertana, a történelmi események forrás- és probléma központú tanításának elmélete és módszerei.
- A történelem írásbeli és szóbeli, emelt és középszintű érettségi feladatok összeállításához és értékeléséhez szükséges ismeretek és képességek.
- A történelemtanítás történetének ismeretei.
- A történettudomány ismeretelméleti alapjai és kapcsolata a történelemtanítással, illetve az ember és társadalom műveltségterületi fejlesztési feladatokkal.

Szakmódszertani ismeretek II.

(középiskola)

- A történelem tantárgy, valamint az ember és társadalom műveltségterület tanításának céljai, a társadalomban betöltött szerepe a múltban és a jelenben (történelemdidaktika).
- A történelem tantárgy, valamint az ember és társadalom műveltségterület tanításának jogszabályi háttere (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, vizsgakövetelmények).
- A tananyag-kiválasztás és rendszerezés történettudományi, pedagógiai-pszichológiai és szakmódszertani szempontjai, logikája.
- A múltra és a jelenre vonatkozó tudás összekapcsolása a társadalmi, az állampolgári és a gazdasági ismeretek területén.